

Idurre Ostolaza Garate

Basquetour - Turismoaren Euskal Agentzia. Lehiakortasun Saila. Berrikuntza, Área de Competitividad. Innovación

Andrés Fernández Alcantud

Berrikuntzaren eta Teknologia Turistikoen Kudeaketarako Estatuko Merkataritza Sozietatea, SA (SEGITTUR), Espainiako Gobernuaren Turismoaren Egoitza Idazkaritza

Sarrera

Turismoa, XXI. mendeko ekonomiaren sektore nagusietako bat izateaz gain, fenomeno global eta soziala da, hazkunde esponontziala izan duena, batez ere azken hamarkadetan. Fenomeno konplexua da, heterogeneoa eta zeharkakoa, eta etengabeko eboluzioan dago. Horregatik, diziplina anitzeko ikuspegitik aztertu behar da.

NBE Turismoaren arabera, turismoa fenomeno sozial, kultural eta ekonomikoa da, eta pertsonak beren ohiko inguruntik kanpo dauden herrialde edo lekuetara lekualdatzea dakar, arrazoi pertsonalak, profesionalak edo negozioekin loturikoak direla tarteko. Pertsona horiei bidaiari esaten zaie (turistak edo txangozaleak izan daitezke; egoiliarak edo ez-egoiliarak).

Turismoaren jarduerak diru-sarrera turistikoak sortzen ditu helmugetan. Lurralde batean garatzen den fenomeno da, eta inplikaturako alderdi guztiek dute kasuan kasuko lurraldearen etorkizuna bermatzeko ardura, esparru sozial, kultural edo ekonomikoa batetik, edota ingurumen-esparru batetik. Horregatik, funtsezkoak dira lidergo politikoa, inplikaturako eragile sozial eta ekonomikoen parte-hartzea, eta biztanleria egoiliarren nahiz bisitarien inplikazioa. Horri guztiari esker lortuko da turismoaren garapen iraunkorra, lurraldean duen eragina murrizteko gai izan dadin, etorkizunera begira babestuz, eta, horrela, etorkizuneko belaunaldientzat ere aurrerabiderako aukera saihestezin izan dadin. Izan ere, antzinako esaera zahar batek dioen bezala, «**Lurra ez da gure gurasoen herentzia, gure seme-alaben mailegua baizik**».

Baina helmugako turismo-kudeaketa jasangarriaren eredu hori ezin da egun batetik bestera ezarri. Helmugak ikuspegi kontinuista izan behar du, estrategia argia eta lan-egitura finkatua, eta ibilbide profesionalizatua izan behar du turismoaren sektorean ere.

Eta hori guztia, egokitzen ari den ingurune batean, eta zenbait erronka jomugan izanik: pertsona guztientzako turismoa, fluxuen banaketa masifikazioaren aurrean, kontsumitzeko moduen aldaketa, digitalizazioaren agerpen nabarmena, etab. Pandemia iraganeko kontua dela eta turismoa indartsu berreskuratzen ari dela dirudien une honetan, are garrantzitsuagoa da etorkizunari begirako ikuspegi hori gogoan izatea.

Helmuga turistiko adimenduna

Gaur egungo testuinguruan, oraingo turismoaren garapen-mailarekin bat etorritik eta turismoaren heterogeneotasuna, zeharkakotasuna eta kanpo-faktoreekiko sentsibilitatea kontuan hartuta, ezinbestekoa da berrikuntza, teknologia eta ezagutza elementu erraztailetzat hartzea, turismoaren garapen arduratsu eta jasangarria, irisgarritasun unibertsala eta helmugaren lehiakortasunaren hobekuntza lortzeko. Turismoaren sektorearen konplexutasunak, gainera, gobernantza-eredu on bat eskatzen du, kudeaketa turistiko eraginkorra, gardena eta parte-hartzailea artikulaturako duena, bai eta lurralde turistikoan eskumenak dituzten eragile parte-hartzaile guztien arteko koordinazioa ere.

Helmuga Turistiko Adimendunaren ereduak plan hauek ditu oinarri: Turismoaren Egoitza Idazkaritzaren 2012-2015 Turismo Plan Nazionala eta Integrala, Espainiako Agenda Digitala, eta Hiri Adimendunaren eta Lurralde Adimendunaren Plan Nazionala; horrez gain, lotura du beste hauekin: 2030 Agenda; Hiri Agenda; Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana; 2050 Espainiako Estrategia Nazionala; eta 2030 Turismo Jasangarriaren Estrategia. Gero eta agenda publiko gehiagotan du isla, eta helmugei laguntzeko tresna propioak garatzen ari dira, gainera.

Azpimarratzekoa da NBE Turismoak berak aitorturikoa, hauexek, zehazki: «helmuga turistiko adimendunak funtsezkoak dira garapen jasangarriko,

eta, turismoaren sektorerako hobekuntzak sustatzea ez ezik, gizarte osorako hobekuntzak ekartzen laguntzen dute». Turismoaren kudeaketarako tresna erresiliente bat inplementatzea da kontua, «**Helmuga Turistiko Adimendunen eredua**» deritzona.

Turismo jasangarri baten aldeko apustu sendoa da, eta, bertan, karga-ahalmena, edukierak, ekonomia zirkularra, baliabideen erabilera efizientea, klima-aldaketaren aurkako borroka, biodibertsitatearen kontserbazioa, kulturaren sustapena, mugikortasun jasangarria eta irisgarritasuna, tokiko ekonomiaren suspertzea, eta saltoki, tokiko ekoizle eta enpresa turistikoekiko babesa aldaketarako bide dira, egoiliarren bizi-kalitatea hobetzeko.

Helmuga Turistiko Adimendunaren ereduaren metodologia eta ezarpena Turismoko Estatu Idazkaritzak sustatzen du, SEGITTUR (Berrikuntzaren eta Teknologia Turistikoen Kudeaketarako Estatuko Merkataritza Sozietatea) politika turistikorako tresnaren bidez, tokiko eta eskualdeko erakundeekin lankidetzan, eta erkidegoetako gobernuen eta probintzietako diputazioen, *consells* deritzen erakundeen eta uharteetako kabildoen laguntzarekin.

SEGITTURek gidatu zuen lehiakortasuna, kudeaketaren efizientzia eta turismoaren garapena

hobetzeko eredu berri baten zehaztapena mundu mailan —alegia, Helmuga Turistiko Adimenduna (HTA)—, gobernantzan eta erantzukidetasun turistikoan oinarrituta. SEGITTURek argitaratutako Helburu Turistiko Adimendunaren Liburu Zuriaren arabera (2015), HTA «helmuga turistiko berritzailea da, abangoardiako azpiegitura teknologiko baten gainean finkatua, lurralde turistikoaren garapen jasangarria bermatzen duena, guztiontzat irisgarria, bisitariaren eta ingurunearen arteko interakzioa eta integrazioa errazten dituen, eta bisitariak helmugan duten esperientziaren kalitatea handitzeaz batera egoiliarren bizi-kalitatea hobetzen duena».

Definizio horretan biltzen dira HTA baten oinarriak: **Gobernantza, Berrikuntza, Teknologia, Jasangarritasuna eta Irisgarritasuna**, etengabeko hobekuntza-prozesu baten bidez lehiakortasuna bermatuko duen garapen-estrategiaren oinarriak. Kudeaketa-eredu horrek, gainera, turismo-jardueraren zeharkakotasuna eta helmuga bakoitzaren ezaugarri bereizgarriak hartzen ditu kontuan. Kudeaketa hori abian jartzeko, beharrezkoa da turismo-sektore pribatuak, administrazio publikoek, eta sektore akademikoak nahiz I+G+Bko erakundeek, besteak beste, elkarrekin jardutea.

1. irudia. Helmuga Turistiko Adimendunaren ezaugarriak

turria: SEGITTUR

HTA ereduaren metodologia da adierazleena sistema bat aplikatzea lurralde-eremu batean, eremu horretan eskumenak dituen erakunde kudeatzaile bat egonik, eta, horren ondorioz, egoeraren diagnostikoa lortzea eta helmuga HTA bihurtzera bideratutako ekintza-planak egitea.

Helmuga bati Helmuga Turistiko Adimendunaren bereizgarria ematen zaio HTA metodologian aurreikusitako baldintzen % 80 edo gehiago betetzen baditu. Estatuan, diagnostikatutako 220 helmugetatik 9k soilik lortu dute bereizgarri hori. Hauek dira aipatutako erreferente horiek: Bartzelona, Bilbo, Benidorm, Donostia, Gijón/Xixón, Lloret de Mar, Santander, Valentzia eta Gasteiz. Gainerako helmugak % 20 eta % 80 artean daude, HTA bihurtzeko bidean aurrera eginez.

Tokiko erakunde kudeatzaile bat (udala, adibidez) HTA bihurtzeko ekintza-plana gauzatzen hasten denean, behar-beharrezkoa da tokiko sektore turistiko pribatuaren inplikazioa, baldintza edo adierazle askok sektore pribatuaren jarduerari eragiten baitiote, hala nola, eskaintza turistikoa kalitate-sistemetara atxikitzea, negozio turistikoen ingurumen-kudeaketa, ekonomia zirkularra eta energia berriztagarrien erabilera.

HTA ereduaren eboluzionatzen ari da, 2015az geroztik batez ere, orduan gauzatu baitzen ekimena *Helmuga Turistiko Adimendunaren txostena: etorkizuna eraikitzen liburu zuria* argitaratuta. 2015etik 2017ra bitartean, hainbat proiektu pilotu egin ziren estatuan. 2018an, HTA ereduaren ezarpena zabaltzen hasi zen Espainian, hainbat helmuga turistiko garrantzitsutan (hirikoak, landakoak, barnealdekoak, itsasokoak...) probatutako lehen bertsio metodologikoarekin. 2019an, HTA Sarea sortu zen, eta, 2020an, pandemiari aurre egiteko, metodologia birformulatu eta eguneratu zen; hain zuzen ere, 2022an amaitu zen prozesu hori, eta SEGITTUR eta BASQUETOURL erakundeek lan bateratua egin zen, udaletako HTA metodologia eskualde eta mankomunitateetara egokitzeko.

Gaur egun (2025), metodologia jada finkatuta dagoenez, urrats sendoz doa aurrera lurralde-mailako ezarpena gero eta helmuga gehiagotara zabaltzen ari baita. 215 egoera-diagnostiko eta ekintza-plan baino gehiago egin dira Espainiako eta Iberoamerikako helmuga turistikoak HTA bihurtzeko (Kolonbia, Mexiko, Ekuador, Uruguai, Paraguai, Peru, Dominikar

Errepublika, Brasil, Kuba eta Argentina, besteak beste). Hau da, turismo adimendunaren eta, beraz, jasangarritasunean etengabe hobetzeko prozesuak inplementatu dira helmugetan, adierazleak neurtzeko eta haiek hobetzeko ekintza-planak aplikatzeko esker.

Hauek dira HTA ereduaren helburu nagusiak:

- Helmuga turistikoen gobernantza eta berrikuntza hobetzea.
- Turismoaren jasangarritasun ekonomikoa, soziala eta ingurumen-jasangarritasuna sustatzea.
- Enpresa eta helmuga turistikoen eraldaketa digitala bultzatzea.
- Guztientzako irisgarria den turismoa sustatzea.
- Lehiakortasuna handitzea, bertako baliabide turistikoak hobeto aprobetxatzeko eta beste baliabide batzuk identifikatu eta sortzeko esker.
- Ekoizpen- eta merkaturatze-prozesuen eraginkortasuna hobetzea.
- Helmugaren garapen jasangarria bultzatzea hainbat alderditan: ingurumen-alderdia, alderdi sozioekonomikoa eta soziokulturala.
- Bisitariaren egonaldiaren kalitatea eta egoiliarren bizi-kalitatea hobetzea.
- Turismo-estrategia lurraldearen dinamizazio ekonomikorako oinarri bihurtzea, haren eragin positiboak epe luzerako bermatuta.

HTA baten ikuspegi integratzaileak turismoaren heterogeneotasuna eta kanpo-faktoreekiko mendekotasuna hartzen ditu kontuan, eta administrazioaren eskumen-arlo guztien artean zeharkako ekintza-neurriak abiaraztea dakar, ez soilik turismoaren arloan. Hori dela eta, beharrezkoa da koordinazioa, garapen turistikorako edozein planetako neurrien efizientzia maximizatzeko, bai eta baliabide publikoak optimizatzeko ere. Beraz, HTA ereduak tresna bat eskaintzen die helmugei eta sektore turistiko pribatuari, munduko ingurune ekonomiko, sozial eta teknologiko berriak planteatzen dituen erronka eta eraldaketei arrakastaz aurre egiteko, turismoaren garapenean emandako urteetan lortutako esperientzia txertatuta.

SEGITTURen arabera, HTA ereduaren barruan, jasangarritasunak gai izan behar du epe luzera bideragarriak izango diren jarduerak ekonomikoak bermatzeko, agente guztiei ongi banatutako onura sozioekonomikoak ekarriko dizkietenak (enplegu egonkorreko aukerak izatea, egoiliarrentzako diru-sarrerak eta gizarte-zerbitzuak lortzea,

pobrezia murriztea...), etorkizuneko belaunaldiek beren beharrak asetzeko izango dituzten ahalmenak errespetatuta.

HTA ereduaren jasangarritasun-ardatzak hauen alde egiten du: benetakotasun soziokulturala errespetatzea eta kontserbatzea, aktibo kulturalak baliabide eta erakargarri turistiko gisa behar bezala balioetsita; ingurumen-baliabideen erabilera optimoa egitea, funtsezko prozesu ekologikoei eutsiz eta helmugako baliabide naturalak eta aniztasun biologikoa kontserbatzen lagunduz; tokiko biztanleentzat ongizate sozial eta ekonomiko oparoa lortzea, fluxu turistikoen presioak zerbitzu publikoen erabileran eragin negatiborik izan gabe.

HTA ereduak **laguntzarako tresnak** ditu, hala nola Helmuga Turistiko Adimendunen Sarea, Dataestur eta Adimen Turistikoaren Sistema.

Helmuga Turistiko Adimendunen Sarea 2019an sortu zuten, eta helmugen topagune izateaz gain, euskarri bat da, kudeaketa-eredu adimenduna eta garapen turistiko jasangarriagoa lortzeko eraldaketa-prozesuan helmugei laguntzeko. Funtsezko jardunbidea da helmugei balioa emateko eta, diagnostikoa oinarri hartuta, proiektuen jarraipena egiteko; horrela, kohesioa, jardunbide egokien trukea eta helmugen arteko sinergien aprobetxamendua erraztuko da. Gaur egun, HTA Sareak hiru kide-mota ditu: titularrak (destinoak/tokiko erakundeak), instituzioak (erakundeak/elkarteak...) eta laguntzaileak (sareko kideekin proiektuak/lanak dituzten enpresak). Sarea 57 kideekin eratu zen, baina 10 aldiz handiagoa izatera iritsi da. Hala, gaur egun, 2025eko udan, 691 kide osatzen dute HTS Sarea; horietatik 501 kide titularrak dira, 92 kide instituzioak, 91 enpresa laguntzaileak eta 7 nazioarteko begiraleak.

Nabarmentzekoa da HTA Sareko kide diren EAEko helmuga guztiek dutela HTA diagnostikoa eta ziurtagiria; horrez gain, Bilbo, Donostia eta Gasteiz eskubide osoko HTA duten Estatuko bederatzi helmugetako hiru dira.

Kudeatzaile turistikoei webgune bat jartzen zaie eskura, kontsulta eta analisirako: [Dataestur](#), Espainiako turismoaren iturri eta datu garrantzitsuenak biltzen dituen. Bertan, Espainiako turismoaren datu garrantzitsuen aginte-koadroak eta bistaratzeak

jasotzen dira, baita txosten analitikoak, datu-mapako bisoreak, eta eskuragarri dauden datu-iturriak ulertu eta erabiltzeko laguntza ere.

Era berean, SEGITTURek turismoari buruzko informaziorako eta ezagutzarako sarbidea ematen die HTA Sareko toki-erakundeei; bertan biltzen dira udalerrietarako eskuragarri dauden datu-iturri guztiak. **Helmugako Adimen Turistikoaren Sistema (Helmugako ATS)** da. Udalerri-mailan, helmuga bakoitzaren datuetarako sarbide bakarra da. Sisteman, udalerri bakoitzeko datuen bistaratze analitikoak eta Dataestur aplikazioan argitaratutako adierazle nagusiak eskaintzen dira, baita intereseko informazio osagarria ere, helmugako kudeatzaileentzat soilik eskuragarri dagoena. Nabarmendu behar da ATS-Euskadi —SEGITTUR eta BASQUETOURL erakundeen lankidetzaren emaitza— erreferentziazko eta punta-puntako sistema dela ezagutzan eta adimen turistikoa.

Turismoaren kudeaketarako tresna horiek Estatu osoan daude ezarrita, baita Latinoamerikako zenbait herrialdetan ere.

Euskadiko aplikazio praktikoa

Euskadi erreferentea da HTA ereduaren ezarpenean, aspalditik ari baita bere lurraldean garapen turistiko arduratsua lantzen, baita eredu bera existitu baino lehenagotik ere.

Sarreran nabarmendu denez, kudeaketa-eredu jasangarriaren eredu hori ezin da egun batetik bestera ezarri. Helmugak ikuspegi kontinuista, estrategia argia eta lan-egitura finkatua izan behar ditu, eta ibilbide profesionalizatua turismoaren sektorean.

Ildo horretan, **BASQUETOURL**-Turismoren Euskal Agentzia, Turismo eta Ostalaritza Zuzendaritzaren sozietate publikoa (Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila - Eusko Jaurlaritza), duela ia bi hamarkada sortu zen, Euskadi sustatzeko behar diren sustapen-, merkaturatze- eta publizitate-ekintzak gauzatzeko, bai Estatuko eta nazioarteko merkatuetan, merkatuaren egoeraren arabera lehentasunezkoak eta estrategikoak direnetan, bai Euskal Autonomia Erkidegoan turismo-arloan eskumena duen Jaurlaritzako organoak agindutako foro eta

lekuetan; horrez gain, Basquetourren helburua izan da Euskadiko turismo-sektorearen lehiakortasuna hobetzeko behar diren ekintzak bultzatzea, abian jartzea eta gauzatzea, Euskal Autonomia Erkidegoan turismo-arloan eskumena duen gobernu-organismoak diseinatuta eta planifikatuta.

Euskadiko sektore turistikoaren lehiakortasuna hobetzeko ekintza horiek behar bezala ezartzeko, bai helmugetan, bai sektoreko enpresetan, funtsezkoa izan da **Turismoaren arloko Euskadiko Lurralde Garapenerako Eredu** egokia izatea.

Euskadin eratutako Lurralde Garapenerako Eredu hori arlo publikoaren eta pribatuaren inplikazio- eta lankidetzaren esparru formalizatua da, egiturazkoa ez ezik, funtzionamendu-mekanismoen definizioa ere aintzat hartzen duena. Profesionalizazio-maila eta asoziazio-antolakuntza handiagoez, baldintzak sortzen dira erakundeekiko mendekotasuna gero eta txikiagoa izan dadin, eta sektoreak gero eta modu autonomoagoan eta eraginkorragoan garatu ahal izan dezan turismoaren kudeaketa.

Turismo-lankidetzarako ente edo turismo-kudeaketarako ente bakoitzak (aurrerantzean TLE/TKE) gutxienezko foro jakin batzuk ditu, eta, modu osagarrian, bere lanak behar bezala egiteko egokitzen dituen beste lan-mahai eta/edo -gune guztiak definitu ahal izango ditu.

Gaur egun, Euskadin, 28 erakunde (TLE/TKE) aritzen dira BASQUETOUREkin eta, beraz, Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailarekin lankidetzaren estuan, plan estrategikoan zehaztutako politikak ezartzeko.

TLE/TKE horiek langile kualifikatuak dituzte, aurrez zehaztutako profilarekin, eta BASQUETOUREn etengabeko prestakuntza jasotzen dute, proiektu estrategiko guztiei heltzeko. Prestakuntza horrek bi helburu ditu: batetik, turismo-arloko profesionalak kualifikatzea, beren eginkizunak behar bezala bete ditzaten, eta, bestetik, langile guztien bizi osoko ikaskuntza bultzatzea.

TLE/TKE-ek, besteak beste, lehiakortasuna hobetzeko proiektuak kapilarizatzen dituzte (kudeaketa, irisgarritasuna, digitalizazioa, berrikuntza eta jasangarritasuna) turismoaren sektoreko balio-kate osoan —hau da, Euskadiko erakunde publiko

zein pribatuaren (enpresak eta helmugak)—, modu homogeneo eta ordenatuan, Euskadiko turismoaren sektore osoaren zuzeneko inplikazioarekin.

2019az geroztik, jada 15 helmugak dute Euskadin **HTA metodologiaren** ziurtagiria: Donostia, Gasteiz, Goierri, Uribe, Arabako Errioxa, Bidasoa, Bilbo, Busturialdea-Urdaibai, Debagoiena, Getxo, Arabako Ibarak, Debarrena, Enkarterri-Meatzaldea, Arabako Lautada eta Portugalete. Horietako hiru eskubide osoko HTA dira, HTA metodologiaren % 80 gaudituta (Donostia, Bilbo eta Gasteiz). Beste bost helmuga bereizgarri jasotzeko prozesuan daude (Aiaraldea, Gortebealde Araba, Gortebealde Bizkaia, Urola Erdia eta Urola Garaia); eta, horrela, etengabe ari dira aurrera, egungo 28 helmugek proiektuan parte hartzeko eta beren lanaren aintzatespen gisa bereizgarri jasotzeko aukera izan dezaten.

Hori guztia **Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa**ren esparruan, haren azken helburua izanik **2030 Agendako 17 GJH**ak betetzea. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailak Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa dokumentua sinatu zuen 2019an, Donostian eginiko ekitaldi publiko batean. Dokumentu horretan, ekintzen eta konpromisoen katalogo bat dago, eta helburua da eragile turistiko guztiek gizarte-erantzukizunak hartzea eta ingurumen- eta ekonomia-jasangarritasuna txertatzea eguneroko jardunean. Horretarako, Turismoaren Mundu Erakundeak garaturiko Munduko Kode Etikoa printzipioak txertatzen eta egokitzen ditu, baita Nazio Batuen 2030 Agendaren Garapen Jasangarriko Helburuak ere.

2. irudia. Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa (logoa)

Iturria: BASQUETOUR.

Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa garapenean, euskal lurraldeen berezitasunak eta gure kulturaren berezko elementuak txertatzen dira. Garapen horretan, Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailak Euskadiko turismoaren sektoreko eragilean, Turismoko Estatu Idazkaritzaren eta Turismoaren Mundu Erakundearen lankidetzaren eta ekarpenak izan ditu.

2019az geroztik, Euskadin, enpresak/helmugak bertara atxikitzea sustatzen ari dira, jasangarritasunarekin eta erantzukizunarekin duten konpromisoa erakusteko. Hala, enpresek/helmugek beren borondatez ekimenarekin bat egin ondoren, Euskadiko Turismoaren Kode Etikoan ezarritako printzipioak betetzeko konpromisoa hartuko dute.

Horretarako, enpresek nahiz helmugek prestakuntzaren bidea hartu behar dute, sentsibilizatzeko eta Euskadiko Turismoaren Kode Etikoan zehaztutako printzipioak bertatik bertara ezagutzeko; printzipio horiek, hain zuzen, bat datoz gobernantza, teknologia, berrikuntza, jasangarritasuna eta irisgarritasuna alderdiekin, HTA ereduaren bidez.

Abian jarri zenetik, Euskadiko ehunka erakundek (enpresak/helmugak) egiaztatu dute Euskadiko Turismoaren Kode Etikoarekin duten konpromisoa, eta **Euskadiko Etika Turistikokoaren erregistroa** osatzen dute.

Lan hori guztia lurraldearekiko errespetua sustatuz indartzen da, turismo jasangarria eta errespetuzkoa izateko; beraz, marketin turistikoko kanpaineak ildo horri eusten diote, bisitari arduratsuak erakartze aldera.

Ondorio orokorrak

Turismoaren kudeaketa-eredu arduratsu eta iraunkorrak adimenduna izan behar du (berritzailea, teknologikoa, irisgarria, jasangarria eta gobernantza-erakunde egokiak dituen), eta, batez ere, etikoa.

HTA eredia turismoaren gobernantza-eredu bat da, tresna erabilgarria lehiakortasun turistikorako, lurralde turistikokoaren garapen jasangarrirako eta tokiko biztanleen bizi-kalitatea hobetzeko (gizarte-ongizatea, enplegua, osasuna, kultura-garapena, hezkuntza, ingurumena...). Politika publiko horren helburu nagusia da turismo-eredu tradizionala

aldatzea eta eredu adimendun bihurtzea, ezagutzaren gizartearekin, trantsizio ekologikoarekin eta ekonomia digitalarekin bat etorritik. Helmuga Turistiko Adimendunaren ereduaren metodologia eta ezarpena Turismoaren Estatu Idazkaritzak sustatzen du, udaleko eta eskualdeko erakundeekin lankidetzan, eta erkidegoetako gobernuen eta probintzietako diputazioen, *consells* deritzen erakundeen eta kabildeen laguntzarekin.

Eusko Jaurlaritzako Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailak, BASQUETOURL erakundearen bidez eta helmugetako (TLE/TKE) teknikarien laguntzarekin, lehiakortasun-proiektu horiek lantzen ditu Euskadiko turismo-arloko erakundeekin (enpresak eta helmugak); zehazki, gobernantza eraginkorra eta efizientea, berrikuntza teknologikoa eta ez-teknologikoa, jasangarritasuna, irisgarritasuna eta etika turistikoa hartzen ditu aintzat, turismo arduratsua lantzeko, sektorea lehiakorragoa, etikoagoa eta jasangarriagoa izan dadin. Horrez gain, modu berezian sustatzen ditu helmugak, errespetuzko turismoa erakartzeko.

Prozesu horretan guztian, beste edozein bizi-prozesutan gertatzen den bezala, hainbat erronkari eta problematikari egin behar zaie aurre, hala nola klima-aldaketaren kudeaketa —tokiko ingurunearen eta biodibertsitatearen babesa barne—; kultura-ondare ukigarri eta ukiezinen kontserbazioa, berreskuratzea eta hobekuntza; mugikortasun garbi eta jasangarriagoaren lorpena; uraren zikloaren kudeaketa; eta turismo-jarduerako lan duina.

Euskadiren kasuan, modu iraunkorrean aurrera egitera bideratzen dira ahalegin guztiak, Helmuga Turistiko Adimendun seguru, jasangarri, arduratsu eta lehiakor gisa sendotzeko. Azken batean, bikaintasuneko helmuga turistikoa, lehiakorra eta kalitatezkoa lortu nahi da, gero eta turismo zorrotzagoa erakartzeko, Euskadira bisitan etortzen diren pertsonen zoriona ez ezik, Euskadin turismoaren sektorean aritzen diren langileen eta bertan bizi diren biztanleen onurarako. Finean, **etorkizuneko ikuspegia duen turismoa.** ■

Bideoa: Turismo arduratsua:
Turista Maitea (Querido/a turista)

Iturria: BASQUETOUR.

Bideoa: Turismo arduratsua:
Turismo Maitea (Querido turismo)

Iturria: BASQUETOUR.

Bibliografia

- Turismoaren Euskal Agentzia (Basquetour) (2022): *Turismoaren eta Merkataritzaren 2030 Euskal Estrategia*. https://www.euskadi.eus/contenidos/plan_gubernamental/16_planest_xiileg/eu_def/adjuntos/Plan-estrategico-de-turismo-y-comercio-2030-eus-.pdf
- Turismoaren Euskal Agentzia (Basquetour) (2021): *Euskadiko Turismoaren Kode Etikoa*. <https://euskadietikoa.eus/PDF/Codigo-Etico-Turismo-Euskadi-EU.pdf>
- Turismoaren Euskal Agentzia (Basquetour) (2023): *Turista arduratsuaren gida | Euskadietikoa*. <https://euskadietikoa.eus/eu/sektorea/turista-arduratsuaren-gida/>
- Turismoaren Euskal Agentzia (Basquetour) (2024): *Kanpainak: «Turista maitea» iragarkia | Basquetour Learning*. <https://learning.basquetour.eus/eu/tv/details/turista-maitea-euskera>
- Turismoaren Euskal Agentzia (Basquetour) (2025): *Erakunde bilatzailea*. Euskadiko Etika Turistikoaren Erregistroa | Euskadietikoa. <https://euskadietikoa.eus/eu/erregistratutako-entitateak/>
- Fernández Alcantud, A. eta García Moreno, B. (2020): «Los destinos turísticos inteligentes: El pilar de la recuperación turística», *Revista Ayana*, (1). <https://revistas.unlp.edu.ar/ayana/article/view/10827/9705>
- Fernández Alcantud, A. eta García Moreno, B. (2023): «El modelo destinos turísticos inteligentes (DTI): la apuesta por la sostenibilidad turística», *Revista Economía Industrial*, (426). <https://www.mintur.gob.es/Publicaciones/Publicacionesperiodicas/EconomiaIndustrial/RevistaEconomiaIndustrial/426/GARCI%CC%81A%20MORENO%20Y%20FERNA%CC%81NDEZ%20ALCANTUD.pdf>
- Espainiako Gobernua (2021): *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR)*. https://www.lamoncloa.gob.es/temas/fondos-recuperacion/Documents/30042021-Plan_Recuperacion_%20Transformacion_%20Resiliencia.pdf
- Nazio Batuak - Turismoa (2021): *Notas metodológicas de la base de datos de estadísticas de turismo*. TME.
- Nazio Batuak - Turismoa (2018): *Rumbo a 2030: Por un turismo más inteligente, competitivo y responsable*. <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/unwtoecd.2018.3.g51w645001604517>
- Nazio Batuen Mundu Itunaren Espainiako Sarea (2019): *Guía para un turismo sostenible: Retos y criterios para la evaluación del sector turístico ante la Agenda 2030*. <https://reds-sdsn.es/wp-content/uploads/2019/10/Gui%CC%81a-para-un-turismo-sostenible-REDS-RTI-web.pdf>
- Nazio Batuen Mundu Itunaren Espainiako Sarea eta Turismoaren Mundu Erakundea (TME) (2016): *El sector turístico y los Objetivos de Desarrollo Sostenible: Turismo responsable, un compromiso de todos*. <https://www.pactomundial.org/biblioteca/el-sector-turistico-y-los-objetivos-de-desarrollo-sostenible-turismo-responsable-un-compromiso-de-todos/>
- SEGITTUR (2024): *Manual de destinos turísticos inteligentes*. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-60709-7.pdf>

- SEGITTUR (2022a): *Guía de las mejores prácticas en destinos turísticos inteligentes*. https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2022/04/Segittur_best-practices_ESP_2022_200422-OK.pdf
- SEGITTUR (2022b): *Guía práctica para la aplicación de la economía circular en el sector turístico en España*. https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2022/05/Guia_Economia_Circular_sector_turismo.pdf
- SEGITTUR (2022c): *Manual de economía circular para pymes turísticas*. <https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2022/05/Manual-PYME.pdf>
- SEGITTUR (2022d): *Manual de economía circular para destinos turísticos*. https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2022/05/Manual-Economia_Circular-destinos.pdf
- SEGITTUR (2021): *Reglamento de funcionamiento de la Red de Destinos Turísticos Inteligentes*. https://www.destinosinteligentes.es/wp-content/uploads/2023/07/ReglamentoOrganosRedDTI_DEF_20230713.pdf
- SEGITTUR (2020): *Informe innovación turística y especialización inteligente en España*. <https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2021/03/Informe-Innovacion-Turistica-y-Especializacion-Inteligente-en-Espana.pdf>
- SEGITTUR (2019): *Informe sobre economía circular aplicada al turismo*. <https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2019/09/Informe-sobre-economi%CC%81a-circular-aplicada-al-turismo-ok.pdf>
- SEGITTUR (2015): *Libro blanco de los destinos turísticos inteligentes: Construyendo el futuro*. <https://www.segittur.es/wp-content/uploads/2019/11/Libro-Blanco-Destinos-Tursticos-Inteligentes.pdf>
- Torres Delgado, A.; López Palomeque, F.; Vera Rebollo, J. F. eta Ivars Baidal, J. A. (2022): *Turismo, ¿fin de época?* Valentziako Unibertsitatea.
- World Economic Forum (2024): *Travel and Tourism Development Index 2024*. <https://www.weforum.org/publications/travel-tourism-development-index-2024/downloads-d72ace2079/>